

RECENZIJA KNJIGE –
BARVITA PREDSTAVA**Jesensko-
zimski in
praznični čas
v življenju
narave in
človeka**

Matjaž Mastnak: Barvita predstava
Zbirka: O cvetani in živani
Zgodbe o spreminjanju narave in z
njo povezane kulture
Založba Miš
Strani: 198
Cena: 21,95 evra

PIŠE: ALENKA KOCIPER

Matjaž Mastnak je priznan in zelo plodovit naravoslovni pisec s prepoznavnim, privlačnim slogom, v katerem strokovne botanične vsebine podaja razumljivo, prijetno in duhovito. V knjigi, ki je pravzaprav zbirka nekaterih njegovih prispevkov, objavljenih v zadnjem desetletju, bralcu razstira esejistične zapise o cikličnem dogajanju v naravi, ki iz jesenske barvitosti počasi prehaja v zimsko sivino. Čeprav je uveljavljeni strokovnjak s področja rastlinstva, se

smelo poda tudi v živalske vode. Jesensko-zimsko popotovanje tako začne z zbiranjem lastovk in njihovo potjo v južne kraje, v nadaljevanju pa naniza značilna dogajanja v naravi v temnem delu leta ter rastline in živali, ki ga spremljajo. Tako izvemo, kaj je to babje poletje, kaj so volčje noči, s katerimi rastlinami počastimo spomin na mrtve, kako v naše dojemanje posegajo vrane, kaj se dogaja v človeku in naravi v času največje teme, katere rastline polepšajo praznične dni in končno, katero rano cvetje nakaže ponovni prihod svetlobe na pomlad.

A to, kar bi lahko bilo na prvi pogled priročno predstavljanje cvetane in živane, kot je na platnici knjige poetično označen rastlinski in živalski svet, avtor nadgradi z izvirnimi, pogosto presenetljivimi sprehodi v svet poezije, literature, mitologije, zgodovine, etnologije in medosebnih ter družbenih odnosov.

Z bogatim znanjem, ki daleč presega botaniko in naravo, je avtorju uspelo pričarati eno tistih zgodb, ki bralca kar ne izpustijo iz rok, vse dokler v knjigi ni obrnjen še zadnji list. Čeprav se med branjem kdaj zgodi, da se med posameznimi esejji za trenutek pretrga rdeča nit, knjiga vendarle deluje kot ubrana celota. Morebitne pomanjkljivosti pri tematskem sosledju Mastnak izvrstno zabiše z duhovitim literarnim povezovanjem, ki nakazuje na njegovo izjemno razgledanost in sposobnost lucidnega spremljanja narave in družbe. V zgodbe nevsiljivo vpleta pesmi, ki govorijo o naravi, različnih domačih in tujih avtorjev. Pri tem naj omenimo, da se samozavestno loti tudi preвода teh.

Vsekakor knjiga, vredna pozornosti bralcev najrazličnejših profilov. Od strokovnjakov in amaterskih vrtnarjev do ljubiteljev poezije in radovednih raziskovalcev vsega, kar obstaja okoli nas. ■

DECEMBRSKO OKRASJE

**Poljubi me pod
belo omelo!**

Bela omela, zimzelena (pol)zajedavka na sadnem drevju, je priljubljeno božično okrasje. Velja za zelo skrivnostno rastlino, saj ji že od nekaj pripisujejo čudežno moč. Hkrati je strupena in zdravilna.

PIŠE: KRISTINA RAVNJAK

Belo omelo (*Viscum album*) boste na zimskem sprehodu v naravi zlahka opazili. Najraje raste na starejšem sadnem drevju pa tudi na brezah, hrastu, jelki in lipi. Med ogolelimi vejami je videti kot velika zelena krogla, ki ima prav decembra največ življenjske moči. V tem času namreč dozori bele jagode, ki so notri sluzaste in lepljive. Njeni listi so rumenkasto zeleni, podolgovati, na steblo pritrjeni po dva skupaj.

**Odganja hudobne
duhove**

Šopek bele omele tudi danes zelo radi obesimo nad vhodna vrata v svoj dom. Vraževerni ali ne, njeno zelenje ohranja upanje na vrnitev pomladi in poživljuje sivo zimo. Že v starih časih je veljala za simbol rodovitnosti, ljubezni in večnega življenja. Uporablja se tudi v grobnih aranžmajih, pri čemer jo povežemo s simbolom večnega miru. Naznanja zimski sončev obrat, najverjetneje pa njeno prilju-

Poljub pod belo omelo prinaša srečo v ljubezni. (FOTO: KRISTINA RAVNJAK)

Smelo pod omelo

Običaj, ki naj bi zaljubljenec prinašal blagostanje, srečo v ljubezni in zvestobo, je prav prijeten. Če se torej v prijetni družbi v dvoje znajdete pod belo omelo, naj sledi poljub, ki bo osrečil oba!

(njeno drugo nemško ime je Hexenbesen, kar pomeni tudi metla čarovnic), od tedaj pa v ljudskem zdravilstvu velja za rastlino, ki lahko pozdravi prav vse bolezni (dar bogov). Uporabljali so jo proti epilepsiji, pri krčih in histeriji. Ugodno vpliva na vse žleze, deluje proti sladkorni bolezni, težavam s hormoni, poapnenju žil, zaustavlja krvavitve, izjemno učinkovita je tudi pri uravnavanju krvnega pritiska in težavah s srcem.

**Priporočilo starih
zdravilcev**

Tako rekoč vsi uveljavljeni zdravilci, od Hipokrata, sv. Hildegarde, Kneippa do utemeljitelja biodinamičnega kmetovanja Rudolfa Steinerja, so pisali o uporabi bele omele v zdravilne namene. Danes jo preučujejo v znanosti medicine, saj naj bi z uporabo te rastline nekateri bolniki že ozdravili celo raka.

Liste in drobne peclje, ki jih nabiramo oktobra, novembra in decembra ter marca in aprila, pred sušenjem drobno narežemo. V preostalih mese-

Bela omela je izjemno zdravilna, pobrsajte po kakšni zeliščarski knjigi za več informacij o uporabi te rastline. (FOTO: KRISTINA RAVNJAK)

Na drevju je ni težko opaziti. (FOTO: KRISTINA RAVNJAK)

bljenost lahko povežemo tudi z veliko zdravilnostjo, saj zdravi številne bolezni. Za Kelte je bila sveta rastlina, ki prinaša srečo.

**Simbioza ali
zajedavstvo?**

Čeprav velja za parazitsko rastlino, nekateri navajajo, da z drevesom gostiteljem lahko ustvari sožitje. Ker seme bele omele ne kali ne v zemlji ne v vodi, za svojo rast nujno potrebuje gostitelja – drevo,

Z nekaj spretnosti, žeblički in vrvice lahko naredimo tudi nekaj takega. (FOTO: KRISTINA RAVNJAK)

Poiščemo grmiček, ki ga lahko dosežemo. Če si pomagamo z lestvijo, lahko izberemo tiste najlepše vejice.

ki ji daje vodo in druge snovi. Pozimi mu lahko z dovolj toplote in svetlobe vrača hranilne snovi, ki jih ustvarja v svojih vedno zelenih listih, seveda pa se lahko drevo, ki ima na sebi veliko grmov, hitro izčrpa, pri čemer propade tudi zajedavka.

**Silna moč in
dar bogov**

Bela omela je postala izjemno cenjena zdravilna rastlina že v srednjem veku. Sprva so jo povezovali s čarovnicami

kih, kot navaja **Maria Treben** v knjigi Zdravje iz božje lekarne, bela omela nima zdravilnega učinka.

Pri uporabi bele omele kot zdravilne rastline je treba paziti le na to, da sušimo rastlino brez jagod, ki so za notranjo uporabo strupene. Iz posušene naredimo čaj s hladnim namanjem čez noč, ki ga pijemo zjutraj (rahlo pogrejemo in precedimo). Iz svežih jagod lahko pripravimo mazilo za zunanjo uporabo, ki pomaga pri ozeblinah. ■